



# KULTAA LAPISTA

## Certified Gold of Lapland-ohjelma

Suunnitella ekologisesti ja vastuullisesti tuotetun kullan  
sertifiointijärjestelmäksi

**Antti Peronius 31.10.2017**



Euroopan maaseudun  
kehittämisen maatalousrahasto:  
Eurooppa investoi maaseutualueisiin



**Pohjoisin Lappi**



## Taustaa sertifiointille:

Suomen Lapissa tuotetaan maaperästä ns. placer kultaa 25 – 40 kg vuodessa. Määrä on kaivosteollisuuden tuotantomääriin verrattuna hyvin pieni, mutta aluetaloudessa se on merkittävä.

Tuotettu kulta käytetään tällä hetkellä seuraavasti:

Ei myydä, vaan säilytetään itse

Myydään Suomessa toimiville kultatukuille tai kullanostajille

Myydään suomalaisille kultasepäntuottajille/ kultasepille

Myydään ulkomaalaisille tai suomalaisille yksityishenkilöille

Myydään ulkomaalaisille (yleensä saksalaiset) kullankuostajille

Tätä pitämisen ja myynnin jakaumaa emme tiedä. Koneellista kullankaivua harjoittavat ammattikaivajat myyvät joko kaiken tai merkittävän osan tuotannostaan kulujensa kattamiseksi. Osalla konekaivajista on mahdollisuus säilyttää osa kullasta. Lapiokaivajat säilyttävät suurimman osan kaivamastaan kullasta.

Pieni määrä kultaa jalostetaan jollakin tavalla matkamuuksiksi ja koruiksi ja myydään itse suoraan esimerkiksi matkailijoille. Tällöin kyseessä on jo jalosteen myynti, eikä jalosteen ja myyntityön hintaa voida enää erottaa kullankuostuksesta. Tällainen myynti on arvonlisäverovelvollista myyntiä.

Markkinoille tulevan kullankuostuksen määrä ei ole suoraan riippuvainen tuotetun kullankuostuksen määrästä. Yksittäiset kullankaivajat saattavat säilyttää huomattavan osan kullankuostuksesta ja laittavat sitä eri kanavia pitkin myyntiin, kun tarvitsevat rahaa tai katsovat muuten ajankohdan olevan myyntiin sopiva.

Tämä suunnitelma on laadittu Certified Gold of Lapland -hankeryhmän toimeksiannosta. Projektia on hallinnoinut Team Deadwood ry.

Tämä dokumentti on versionumeroltaan 1.0. Sitä on edeltänyt 5 kpl työversioita, joista versio 0.1, 0.3 ja 0.5 ovat olleet ohjauksiryhmällä kommentoitavana ja täydennettävänä.

C

## Sertifiointin sisältö ja ehdot

### Vaatimusmäärittelyn perusteet ja tausta:

*Luottamus ja luottamuksensuoja – keveys ja kustannustehokkuus – jatkuvuuden varmistaminen*

Sertifiointin tuottama luottamuksensuoja on kullanostajalle annettua suojaa. Ostajan on voitava luottaa siihen, että kultaerä on todellakin tuotettu niin kuin on sovittu ja luvattu. Tämän luottamuksensuojan tulee olla niin vahva, että se voidaan yksiselitteisen kiistattomasti siirtää ketjussa tukkukaupan ja kultasepän välittämänä aina loppuasiakkaalle saakka.

Menettely tulee sitoa ensisijaisesti lainsäädäntöön eli kullankaivua sääteleviin lakeihin. Tällöin muutokset lainsäädännössä vaikuttavat automaattisesti sertifiointikriteereihin ilman että sertifiointin sisäisiä sääntöjä tarvitsisi muuttaa. Tämä vähentää kolmansien osapuolten mahdollisuutta ”kiristää” sertifiointijärjestelmää tai käyttää sitä omien tarkoituksiensa ajamiseen.

Kultaerän sertifiointi ei voi koskaan olla itsestäänselvyys. On selvää, että kaikkia kultaeriä ei voida sertifioida ja tämä tulee aiheuttamaan kielteistä palautetta kullankaivajilta. Tietty ryhdykkyys ja muoto sertifiointissa luo osaltaan uskottavuutta ja luottamusta. Tämä ryhdykkyys voidaan kokea turhana byrokratiana ja sekin voi synnyttää kielteistä palautetta kullan tuottajilta.

Samaan aikaan menettely ei voi olla liian raskas. Liian vaivalloiseksi koettu menettely vähentää sertifiointin määrää silloinkin, vaikka se olisikin myyjälle taloudellisesti kannattavampaa kuin muihin kanaviin myyminen.

Menettelyn tulee olla kustannustehokas ja sen tulee pysyä sellaisena – alusta lähtien tulee myös huolehtia siitä ettei menettely ajan myötä veltostu ja menetä kustannustehokkuuttaan. Sertifiointin kulut tulee voida sisällyttää arvoketjuun, niin että arvoketju ei menetä kilpailukykyään.

Kullankaivajan kannalta menettelyn tulee olla joustava, turvallinen, mahdollisimman epäbyrokraattinen, oheiskuluiltaan edullinen ja taloudellisesti kannattava. Joustavuus tarkoittaa mahdollisuutta myydä sertifioidusti pieniäkin eriä kultaa (minimi esim. 50 g) ja maksun saamista varmasti ja nopeasti. Epäbyrokraattisuus tarkoittaa asiallista toiminnan muotoa – sertifiointin tulee olla riittävän helppoa, asiakirjat tulee voida täyttää nopeasti ja hinnan määräytymisperusteen tulee olla yksinkertainen ja yksiselitteinen.

Myyjälle edullisuus tarkoittaa transaktiokulujen pienuutta ja taloudellinen kannattavuus tarkoittaa pientä ostajan komissiota. Itse lopputuotteen hinta määräytyy sovitun kauppatapahtumapäivän London fix (am) tms. maailmanmarkkinahinnalla tai tuotevaihtona puhdistettuun ja leimattuun kultaan sovitussa suhteessa.

Sertifikaatiomenettelyn sisällä myytävän kullan hinta on aina ostajan ja myyjän välinen asia, eikä Sertifiointin hallinnointi ota siihen mitään kantaa. Kullankaivaja ei sitoudu mihinkään tuotantomäärään tai yhteen myyntikanavaan. Ostaja ei myöskään sitoudu mihinkään ostomääriin. Ainoa sitoutuminen on henkinen sitoutuminen sertifiointin tavoitteisiin: yritetään saada hyötyä kaikille ketjun jäsenille ja jakaa saatu hyöty

oikeudenmukaisesti. Kullankaivaja sitoutuu suosimaan sertifiointiketjua, mutta viime kädessä itse päättää kuinka paljon kultaa myy ja kenelle sen myy. Samoin ostaja sitoutuu mahdollisuuksien mukaan suosimaan ostoissa sertifioitua kultaa, mutta saa luonnollisesti ostaa mitä tahansa kultaa.

Sertifioidun tuotteen tulee olla paikallisen yhteisön hyväksymä. Ensisijainen hyväksyntä tulee olla siitä kunnasta, missä kullankaivaja toimii – mikäli joku kullantuotantoalueen kunta vastustaisi alueellaan tapahtuvaa kullankaivua, ei sertifiointitodistusta voida myöntää. Olisi hyvä, jos tarkasteltava alue voisi olla pienempi, mutta näiden pienempien alueiden rajausta ja tahdon ilmaisun selvittäminen on vaikeaa. Kunnan osalta sekä alueen rajausta että näkemyksen muodostumisen tapa ovat yksikäsitteisen selkeitä.

Sertifioidun kullan tuottajan suhde muihin alueella toimiviin elinkeinoihin sekä muihin maan- ja luonnonkäyttömuotoihin täytyy olla niitä kunnioittava. Sertifioitu kullankaivaja pyrkii kaikella toiminnallaan vähentämään muille osapuolille kullankaivusta syntyvää haittaa ja harmia. Toisaalta samaa kunnioitusta ja yhteensovittamisen näkökulmaa tulee voida vastavuoroisesti odottaa muilta maan- ja luonnonkäyttöryhmiltä.

## Sertifiointin määrittely:

*kullankaivajan sertifiointi - kultaerän sertifiointi – yksittäisen hipun sertifiointi*

Yksittäisen kullankaivajan ja yhtiön sertifiointi:

Sertifiointiohjelman lähtökohta on, että sertifioidaan kullan tuottaja eli kullankaivaja. Sertifioidut kullankaivajat sertifioidut tuottamansa kullan.

Yksittäisen kultaerän sertifiointi:

Markkinoilla on myös yksittäisiä merkittäviä kultaeriä. Näitä syntyy, kun esimerkiksi kullankaivua harrastuksenaan harjoittava haluaa luopua (tai hänen perikuntansa haluaa luopua) koko kullankaivu-uran aikana kertyneestä kultamäärästä.

Esimerkiksi tällaisessa tilanteessa ei kullankaivajan sertifiointi ole enää järkevää tai edes mahdollista.

Tämän vuoksi täytyy olla mahdollista sertifioida myös yksittäinen kultaerä.

Kultaerän sertifiointin edellytykset:

Tulee olla tiedossa kunkin sertifioidun kultaerän:  
kaivaja,  
kaivupaikka,  
kaivumenetelmä ja  
kaivuaika

Lähtökohta on, että sertifioituja kultaeriä ei sekoiteta keskenään.

Kaivuaika voi olla myös pitkä aikaväli (esim. useita vuosia) ja ilmoitettuja kaivajia voi olla useita.

Minimivaatimus on, että tuotannossa on noudatettu olemassa olevia lakeja, asetuksia ja niiden pohjalta annettuja määräyksiä.

Sertifioitava kultaerä on sallittua tuottaa sellaiselta alueelta, missä kullan tuotanto on Suomen lakien, asetusten ja niiden pohjalta annettujen määräysten mukaan sallittua. Tuottajalla tulee olla voimassa asianmukaiset luvat: kullanhuuhtontalupa ja koneellisessa kaivussa ympäristölupa.

Sertifioitu kullankaivaja pyrkii kaiken aikaa kehittämään omaa kaivutoimintaansa, niin että kaikenlaiset toiminnan aikaiset vaikutukset ympäristölle ja muille luonnon-/maankäyttäjille minimoituvat.

Tavoitteena on, että tuotantovaiheen jälkeisen maisemointivaiheen jälkeen kaivupaikka ei aiheuta ongelmia ja palautuu muuhun maan- ja luonnonkäyttöön. Sertifioitu kullankaivaja ajattelee maan olevan lainassa hänellä ja hän sisäistää tämän ajattelun ja hoitaa kaivutyön ja ennallistamisen vastuullisesti niin, että maa todella aidosti voi palautua muuhun käyttöön.

Mikäli joku vastuuviranomainen (kaivosasiat, ympäristöasiat) antaa muistutuksen, neuvoo tai kehottaa korjaamaan tai parantamaan jotakin prosessin elementtiä, ei tämän perusteella sertifiointioikeutta poisteta.

Mikäli joku vastuuviranomainen (kaivosasiat, ympäristöasiat) antaa määräyksen ja määrää

korjaamaan tai parantamaan jotakin prosessin elementtiä toiminnan kieltämisen uhalla, ei tämän perusteella sertifiointioikeutta poisteta, mikäli määrätyt toimenpiteet toteutetaan.

Mikäli joku vastuuviranomainen (kaivosasiat, ympäristöasiat) antaa määräyksen toiminnan keskeyttämisestä tai aloittaa ympäristöluvan peruuttamisprosessin tai jos ympäristölupa peruutetaan, kyseiseltä alueelta tuotetun kullan sertifiointivuus päättyy.

Muiden osapuolten esittämät väitteet eivät sinänsä poista kyseisen alueen sertifiointivuutta, mutta mikäli esitetyt väitteet ovat kielteisiä ja hyvin perusteltuja, niin kullan vastaanottaja voi vaatia lisäselvityksiä erän myyjältä tai mikäli kyseessä on kultaerä, niin sertifioidulta tarkastajalta. Ongelmallisessa tai ristiriitaisessa tapauksessa voidaan vaatia yhtä aikaa sekä kullankaivajan sertifiointia että hänen tarjoamansa kultaerän sertifiointia. Mikäli selvitys on riittävä, voidaan tällainen kolmannen osapuolen riitauttama kultaerä sertifioida. Tämän ylimääräisen hyväksymismenettelyn tarkoitus on estää perättömien väitteiden esittämisellä tehtävä kiusanteko.

Edellytyksenä on, että kulta on irtomaassa olevaa kultaa, eikä sen kaivamisessa ole tehty louhintaa, räjäytyksiä tms. toimenpiteitä – ainoastaan kaivettu irtomaata ja kaivun jälkeen alue on lupien mukaisesti maisemoitu tai se on tarkoitus maisemoida.

Kulta on otettu talteen prosessilla, joka perustuu ainoastaan veden ja painovoiman käyttöön ja jossa ei olla käytetty mitään kemikaaleja. Luonnossa hajoavaa pieni kemikaalimäärä, kuten esimerkiksi spiraalierottimen pintajännityksen poisto luonnossa hajoavalla pesuaineella, ei ole este sertifiointille.

Irtomaaksi lasketaan: kaikki maalajit ja pehmeä rapakallio, jota voi kaivaa ilman louhintaa.

Lähtökohtaisesti jokaisen hyväksytyyn kultaerään tulee olla tuotettu yhdeltä ja samalta paikalta. Mikäli kultaerä on tuotettu saman kulta-alueen eri kultapuroilta, tulee tämä asia selvittää kultaerän sertifiointissa.

Mikäli kultaerä on tuotettu eri kulta-alueilta, ei sitä lähtökohtaisesti voida hyväksyä sertifiotavaksi. Mikäli kuitenkin kullan sekoittamiselle on hyvä syy ja jos toisen alueen kultamäärä on vähäinen, voidaan sekoittanutkin erä hyväksyä sertifiotavaksi.

Yhden kultaerän suositusminimikoko on 50 grammaa. Mikäli tarkastaja esimerkiksi oston yhteydessä haluaa sertifioida pienemmän erän, se on mahdollista. Jatkomyyntin yhteydessä on mahdollista yhdistää tällaisia pieneriä ja jatkomyydä ne ns. geneerisenä Lapin kultana ilman kaivajan nimeä ja kaivupaikkaa.

Mikäli kultaerään on sekoitettu Suomen ulkopuolella tuotettua kultaa, erää ei voida hyväksyä sertifiotavaksi, vaikka sekoitetun muualla tuotetun määrä olisi kuinka vähäinen.

Mikäli kultaerään on sekoitettu muuta, muulla tavoin tuotettua – esimerkiksi syanidisaatiolla tai amalgamisaatiolla rikastettua kultaa, erää ei voida hyväksyä sertifiotavaksi, vaikka se olisi toimijan ympäristöluvassa hyväksytty menetelmä.

Mikäli kultaerään on sekoitettu jalostettua kultaa, kierrätyskultaa tai kultaromua, erää ei voida hyväksyä sertifiotavaksi, vaikka sekoitetun materiaalin määrä olisi vähäinen.

Sertifiointin yhteydessä tarkastellaan yksittäisten kultapartikkelien ulkonäköä ja siksi Sertifiotavan kultaerän tulisi olla mahdollisimman käsittelemätön.

Mikäli kultaerä on sulatettu, kullankaivaja ei voi sertifioida tuottamaansa erää yksin. Tällöin sertifiointi voidaan tehdä yhdessä tarkastajan kanssa – sertifiointin edellytyksenä voi tällöin olla erästä tehtävä kulta-analyysi.

Samalla tavalla voidaan sertifioida kierrätetty Lapin kultakoru. Mikäli omistaja ja tarkastaja

voivat olla täysin varmoja, että kysymyksessä on Lapin kullasta tuotettu kultakoru, voidaan tällöin kierrätyskultakin hyväksyä sertifioituksi – sertifiointin edellytyksenä voi tällöin olla erästä tehtävä kulta-analyysi.

## Sertifiointin kohteet

### Sertifioitu kullankaivaja:

Kuka tahansa kullankaivaja, joka on käynyt läpi lyhyen koulutustilaisuuden voi saada sertifikaatin. Hänen tuottamansa kultaerä voidaan vaatia analysoitavaksi ensimmäisen erän myynnin yhteydessä. Tämän jälkeen hänen tuottamiaan kultaerä ei erikseen analysoida tai muuten tarkasteta sertifiointia varten, vaan kullankaivaja sertifioi tuottamansa kullan itse.

Ajatuksena on, että hän on vakiintunut tuottaja, johon organisaatio luottaa. Sertifioitu kullankaivaja on itsessään laadun ja tuotantotavan vastuullisuuden tae.

Saadakseen sertifikaatin, kullankaivajan tulee olla Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n jäsen.

### Sertifioitu kultaerän tarkastaja:

on kultaan ja kullan käsittelyyn erikoistunut ammatti-ihminen, kuten kultaan erikoistunut geologi, jalometalleihin erikoistunut metallurgi, kultaseppä tai kokenut, paljon Lapin kultaä käsitellyt kullankaivaja.

Vain sertifioitu tarkastaja voi hyväksyä ei-sertifioitun kaivajan myymän kultaerän sertifioituksi.

Ammattitautustalla tavoitellaan jatkumon vahvistamista ja sitä kautta sertifikaatin vahvistamista.

Oleellista on, että esimerkiksi kullankaivua harrastanut henkilö, jolla ei ole ammattinsa kautta kytkyä kultaan, ei voi sertifioitun tarkastajan valtuutusta saada.

Sertifioituja kullan tarkastajia tulee olla niin monta, ettei yhden tai kahden tavoittamattomuus vaikeuta toteutettavuutta. Sertifioitu tarkastaja yksilöityy kolmekirjaimisella tunnuksella.

Jokainen tarkastaja tekee subjektiivisen ja itsenäisen päätöksen hyväksyä tai hylätä kultaerä. On luonnollista, että tarkastaja hyväksyy herkemmin kultaerän sellaiselta myyjältä, jonka hän ennestään tuntee. Kukin tarkastaja vastaa menettelystään itsenäisesti ja voi aivan hyvin hyväksyä toisen tarkastajan hylkäämän erän.

Alkuvaiheessa tarkastajat voisivat olla:

K. vWuthenau

A. Peronius

T. Bräysy

J. Janger

J. Kannisto

Tarkastajien määrää voidaan lisätä tarvittaessa. Lisäysmenettelyssä joku olemassa oleva tarkastaja ehdottaa uutta tarkastajaa ja kuvailee tarpeen lisätä jäseniä ja uuden ehdokkaan kelpoisuuden. Mikäli enemmistö vanhoista tarkastajista kannattaa tätä, niin uusi tarkastaja tulee hyväksytyksi. Koko menettely käydään sähköpostitse ja menettelyyn voi sisältyä myös muuta keskustelua asiasta. Menettelyn jälkeen käytyä keskustelua ei paljasteta hakijalle eikä kenellekään muullekaan ulkopuolisille.

Mikäli tarkastaja ei toimi vastuullisesti, voidaan hänen sertifiointioikeutensa poistaa.

Tässäkin tilanteessa keskustelu käydään sähköpostitse ja poistouhan alla oleva henkilö voi siihen itsekin osallistua.

Tarkastajalla on oikeus periä tarkastuksesta ja todistuksen kirjoittamisesta pieni korvaus. Korvausta ei ole pakko periä lainkaan. Korvauksen suuruuden kukin tarkastaja saa päättää itse. Korvauksen suuruus ei voi olla kovin suuri, sillä verkoston työ perustuu osittain vapaaehtoistyöhön. Verkosto voi myös määrittää korvaussumman (erikseen yksittäisen hipun sertifiointille ja kultaerän sertifiointille). Vakiintunutta korvaussummaa ei saa nostaa yksittäisten erien sertifiointissa ja esimerkiksi epäilyttävän erän sertifiointi korotettua korvaussummaa vastaan, on ehdottomasti kielletty ja johtaa sertifiointioikeuden päättymiseen.

Tuotantoketjussa sertifioituna jatkojalostajana voivat toimia aluksi vain tähän projektiin osallistuneet tahot eli Paarma-design ja Taigakoru.

Sertifioituja kultaeriä voivat jatkojalostaa muutkin kultasepät/koruvalmistajat, mutta heidän osaltaan ei voida taata sertifiointin kattavuutta lopputuotteeksi saakka, eivätkä he voi saada käyttöönsä tämän hankkeen ja tai jatkohankkeiden tuottamaa markkinointimateriaalia.

Sertifioiduksi jatkojalostajaksi voidaan myöhemmin ottaa muitakin jäseniä, jolloin liittyviltä jäseniltä voidaan periä korvaus, mikä käytetään verkoston kuluihin. Luonnollisesti uuden sertifioidun tarkastajan tulee perehtyä sertifiointin periaatteisiin.

### **Sertifioitu kultaerä:**

on joko sertifioidun kullankaivajan tuottama erä tai ei-sertifioidun kullankaivajan tuottama tai perikunnan tms. toimittama kultaerä, jonka sertifioitu tarkastaja/ostaja on sertifiointin. Kultaerään liittyy lomake, jossa täsmennetään kullankaivaja (t), kaivu aika (niin tarkkaan kuin tiedetään), kaivupaikka mahdollisimman täsmällisesti, kaivutapa ja kultaerän koko. Lisäksi lomakkeella voidaan kuvata erään liittyviä kiinnostavia yksityiskohtia tai muita huomioita.

### **Sertifioitu kultahippu:**

Myös yksittäinen kultahippu voidaan sertifioida. Yksittäisen hipun sertifiointin voi tehdä ainoastaan kultaerän tarkastaja/ostaja sertifioidun kullankaivajan löytämästä hipusta. Sertifioitavan yksittäisen hipun tulee olla 0,5 gramman painoisia, mutta luonnollisesti tätä pienemmät hiput voidaan sertifioida osana kultaeränä.

Kultahipun sertifiointin mahdollisuus antaa sertifioidulle kaivajalle pienen taloudellisen ja imagollisen edun verrattuna sertifiointimattomaan kaivajaan. Lisäksi yksittäisten hippujen sertifiointimahdollisuudella pyritään korostamaan niiden harvinaisuutta ja korkeaa arvoa. Yksittäisen hipun yksilöintitiedot täytyy kirjata erityisen yksityiskohtaisesti ja huolellisesti. Lomakkeelle piirretään lisäksi hipun profiili tai hipusta skannattu kuva tai valokuva hipun yksilöinnin varmistamiseksi.



## Hallinto ja hallinnointi:

Hallinnon tulee olla kevyt, nopeatoiminen ja kustannustehokas.

On oletettavaa, että hanke ja sen synnyttämä toiminta tuottaa immateriaaliomaisuutta, jonka omistusoikeuden tulee olla selvä ja varmistettu. Tärkein tällainen syntyvä arvo on Certified Gold of Lapland -brändin omistusoikeus.

Tämän omistus ja suoja on selvitettävä mahdollisimman pian, mutta viimeistään tämän hankkeen jatkohankkeessa, jossa markkinoinnilla keskitytään arvon luomiseen.

Hallintoon liittyvät päätökset tulee tehdä mahdollisimman pian ja eri osapuolien sitoutuminen niihin tulee varmistaa mahdollisimman pian.

Hallinnon ylin taso on kolmihenkinen ryhmä, jossa on kullan jalostajan, matkailuyrityksen ja kullan tuottajan edustus.

Sertifikaatin uskottavuuden kannalta olisi hyvä, jos hallinnon vetäjänä – puheenjohtajana olisi kullan jalostajien edustaja eli käytännössä kultaseppä. Olisi hyvä, jos sertifikaatti näyttäytyisi ensisijaisesti kullan ostajan ja jalostajan (siis tukkuostajien ja kultaseppien) kontrollina. Näin siitä huolimatta, että käytännössä kontrolli, mitä siis sertifikaattijärjestelmä aina jossain määrin sisältää, on yhteistoiminnassa tuottajien kanssa luotua kontrollia, siis tavallaan osittain omavalvontaa.

Matkailun edustaja tarvitaan ryhmään, kun sertifiointi laajenee kultaan liittyviin matkailupalveluihin. Matkailutuotteet ja matkailu on muutenkin keskeisessä sidoksissa kullan markkinoihin, markkinointiin ja tuotokuvaan.

Kolmen hengen hallintoryhmä käyttää kaikkea sertifikaattiin liittyvää valtaa ja päättää siihen liittyvästä kehittämisestä (ts. muutoksista).

Olisi edullista jos hallinto olisi samalla itsenäinen oikeushenkilö, esimerkiksi yhdistys. Mutta mikäli omaisuutta hallinnoi jokin toinen oikeushenkilö (yritys tai yhdistys), tulee sen edustajan olla edustettuna keskeisessä asemassa tässä kolmen hengen hallinnossa.

Hallinnon tulisi kokoontua vähintään kerran vuodessa. Hallinnon toiminnan tukena ovat sertifioidut tarkastajat, joita on aluksi viisi kappaletta.

Käytännössä sertifikaatin lupauksen toteuttamisen varmentava kontrolli on sertifioidujen kullankaivajien keskinäistä kontrollia sekä tarkastajien toiminnallaan luomaa kontrollia. Hallinnon toiminta on ensisijaisesti toiminnan kokonaisuuteen liittyvää kontrollia, jatkuvuuden turvaa ja toiminnan kehittämistä.

Luonnollisesti hallinto tekee järjestyksen pitoon liittyvät keskeiset päätökset, eikä näin voi olla täysin erillään toimintaan kohdistuvasta kontrollista.

Hallinto ylläpitää rekisteriä sertifioiduista kullankaivajista.

Hallinto voi halutessaan pitää yksin tai yhteistyössä jonkin sopivan toimijan kanssa rekistereitä esim. kullankaivun ympäristövaikutuksista.

Hallinto ei ylläpidä rekisteriä sertifikaattijärjestelmän puitteissa tehdyistä kultakaupoista.

## Prosessikuvaus:

### Sertifioitu kaivaja sertifioi itse kaivamansa (tai oman porukkansa kaivaman) kultaerän.

Sertifioitu kaivaja yksilöi erän – ilmoittaa kaivupaikan, kaivuajan, kaivajan nimen (yksi tai kaksi tai maininta työryhmästä ja ryhmän vetäjästä) sekä eränumeron, joka koostuu sertifioidun kaivajan tunnuksesta, päivämäärästä ja kirjaimesta, mikä yksilöi erän, jos kyseisenä päivänä on sertifioitu useampia eriä. (esim. ASP190917a)

Kultaerä ja sertifiointidokumentti säilytetään yhdessä, esimerkiksi minigrip-pussissa tai kirjekuoressa, niin että dokumentti seuraa kultaerää. Loppukäyttäjä, esimerkiksi kultaseppä, voi käyttää sertifiointitunnusta lopputuotteen yhteydessä ja antaa kopion alkuperäisestä sertifiointitodistuksesta lopputuotteen myynnin yhteydessä.

>>>>>

## Certified Gold of Lapland

Kultaerä (g):

Löytöpaikka:

Löytöaika:

Kullankaivaja:

Kultaerän tunnus:

Olen kaivanut tämän kullan Suomen Lapista.

Lapin hiput rikastetaan maaperästä virtaavaa vettä käyttäen. Toiminta on pienimuotoista, eikä räjähdysaineita, raskasta louhintaa, syanidia, elohopeaa tai mitään muitakaan haitallisia kemikaaleja tai tuotantotapoja käytetä.

Suomen Lapin kultaryntäys alkoi 1868 ja kultakulttuuri on edelleen voimissaan. Lapin kultahistoria ja nykyinen kaivutoiminta on aina ollut kontrolloitua ja positiivista, eikä toimintaan liity tai ole aiemminkaan liittynyt epäeettisiä tapahtumia tai historian ikäviä muistoja.

Kullankaivajan allekirjoitus, pvm

## Prosessikuvaus:

**Tarkastaja sertifioidu kulttuurin, jonka tuo sertifioidun kullankaivaja tai kulttuurin muuta kautta haltuunsa saanut, joka ei ole sitä itse kaivanut.**

Tarkastaja selvittää kulttuurin taustan, kirjaa kulttuurin yksilöintitiedot ja antaa kulttuurille eränumeron. Tarkastaja voi ostaa kulttuurin itselleen tai antaa sertifiointitodistuksen kulttuurin omistajalle, joka voi myydä kyseisen kulttuurin kolmannelle osapuolelle (tai säilyttää kulttuurin tms.).

Tällaisiin eriin ei merkitä kaivutapaa.

Sertifiointitodistusta tulee säilyttää kulttuurin kanssa samassa muovipussissa, kirjekuoressa tms. ja tästä ohjeistetaan kulttuurin omistajaa.

>>>>>

## Certified Gold of Lapland

Kulttuurä (g):

Löytöpaikka:

Löytöaika:

Kullankaivaja:

Kulttuurin tunnus:

Olen tutkinut tämän kulttuurin. Kulttuurä on tyypillistä Lapin kultta, eikä siinä ole mitään sellaisia piirteitä, joiden perusteella voitaisiin epäillä sen löytyneen jostain muualta, kuin mistä löytäjä vakuuttaa sen löytäneensä.

Lapin hiput rikastetaan maaperästä virtaavaa vettä käyttäen. Toiminta on pienimuotoista, eikä räjähdysaineita, raskasta louhintaa, syanidia, elohopeaa tai mitään muitakaan haitallisia kemikaaleja tai tuotantotapoja käytetä.

Suomen Lapin kultaryntäys alkoi 1868 ja kultakulttuuri on edelleen voimissaan. Lapin kultahistoria ja nykyinen kaivutoiminta on aina ollut kontrolloitua ja positiivista, eikä toimintaan liity tai ole aiemminkaan liittynyt epäeettisiä tapahtumia tai historian ikäviä muistoja.

Tarkastajan allekirjoitus, pvm

## Prosessikuvaus:

**Tarkastaja sertifioidi yksittäisen kultahipun, jonka tuo sertifioidu kullankaivaja.**

Sertifiointin tekevät tavallaan sertifioidu kullankaivaja ja sertifioidu tarkastaja yhdessä.

Sertifioimattomien kullankaivajien kultahippuja ei sertifioida. Vanhoja ja omistajaa vaihtaneita kultahippuja ei sertifioida.

Tarkastaja selvittää kultahipun taustan, kirjaa kultaerän yksilöintitiedot ja antaa kultahipulle kultaerää vastaavan eränumeron (kullankaivajan numerointi). Molemmat allekirjoittavat todistuksen.

Tarkastaja voi ostaa kultahipun itselleen tai antaa sertifiointitodistuksen kultahipun omistajalle, joka voi myydä kyseisen kultahipun kolmannelle osapuolelle (tai säilyttää kultahipun tms.).

Sertifiointitodistusta tulee säilyttää kultahipun kanssa samassa muovipussissa, kirjekuoressa tms. ja tästä ohjeistetaan kultahipun omistajaa.

>>>>>>

## **Certified Gold of Lapland**

Kultahippu:

Löytöpaikka:

Löytöaika:

Kullankaivaja:

nimi suuraakkosin ja  
allekirjoitus

Olen tutkinut tämän kultahipun. Hippu on tyypillinen Lapin kultahippu, eikä siinä ole mitään sellaisia piirteitä, joiden perusteella voitaisiin epäillä sen löytyneen jostain muualta, kuin mistä löytäjä vakuuttaa sen löytäneensä.

Lapin hiput rikastetaan maaperästä virtaavaa vettä käyttäen. Toiminta on pienimuotoista, eikä räjähdysaineita, raskasta louhintaa, syanidia, elohopeaa tai mitään muitakaan haitallisia kemikaaleja tai tuotantotapoja käytetä.

Suomen Lapin kultaryntäys alkoi 1868 ja kultakulttuuri on edelleen voimissaan. Lapin kultahistoria ja nykyinen kaivutoiminta on aina ollut kontrolloitua ja positiivista, eikä toimintaan liity tai ole aiemminkaan liittynyt epäeettisiä tapahtumia tai historian ikäviä muistoja.

Tarkastajan allekirjoitus, pvm

## Prosessikuvaus:

Kullankaivajan sertifiointi:

Sertifioitu kullankaivaja on käynyt sertifiointikurssin ja sitoutunut noudattamaan yleisiä *Certified Gold of Lapland* – periaatteita.

Kullankaivaja saa käyttöönsä yksilöidyn kolmikirjaimisen tunnuksen, jota hän voi käyttää tuottamiensa kultaerien sertifiointitodistuksissa.

Sertifioitu kullankaivaja on sitoutunut toiminnassaan noudattamaan kaivos- ja ympäristölainsäädäntöä sekä valvovien viranomaisten antamia määräyksiä ja ohjeita. Lisäksi sertifioitu kullankaivaja pyrkii toteuttamaan Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n lait ylittäviä kaivuohjeita ja kehittämään toimintaa koko ajan ympäristöystävällisemmäksi.

Sertifioitu kullankaivaja voi liittää tuottamaansa kultaeraan tai yksittäiseen kultahippuun sertifikaatin, jolla vahvistetaan, että kulta on tuotettu näiden periaatteiden mukaisesti. Sertifikaatti on asiasisällöltään samanlainen kuin ulkopuolisen tarkastajan sertifikaatti – pieni ero tulee sertifiointin kohteen määrittelystä (olen tarkastanut – olen kaivanut jne.)

Sertifioidun kullankaivajan tulee olla Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n varsinainen jäsen.

Kullankaivajille annetaan sertifiointitunnus ja tyhjiä sertifiointilomakkeita lyhyen sertifiointikoulutuksen päätteeksi. Koulutustilaisuuksia pidetään 1 – 2 kappaletta vuosittain. Tilaisuuden voi pitää yhteisön edustaja (hallinto tai tarkastaja) ja siitä voidaan periä pieni korvaus. Korvaussumman tulee olla pieni (esim. 20 e) ja koulutustilaisuuden pitäjän tulee ymmärtää, että kysymyksessä on osittain vapaaehtoistyö.

Koulutuksessa käydään läpi keskustelunomaisesti tässä sertifiointidokumentissa kuvatut asiat ja yleistä tietoa kultahippujen ulkonäköjen eroista ja kullan kemiallisesta koostumuksesta.

Huomattava osa koulutuksesta on sertifikaattiin liittyvän vastuuajattelun jatkuvan kehitystyön periaatteiden läpikäymistä.

Kullan ostaja voi edellyttää sertifioidun kaivajan ensimmäisen kultaeran analysoimista, jolloin kullankaivaja maksaa analyysin omakustannushinnan.

Mikäli kullankaivaja ei enää täytä sertifioidun kullankaivajan edellytyksiä tai törkeästi rikkoo sertifiointin ohjeita vastaan, raportoi ongelman tunnistanut taho (toinen sertifioitu kullankaivaja tai tarkastaja) asiasta hallinnolle, joka pyytää vastineen ja sen jälkeen päättää, voidaanko sertifikaatio-oikeutta jatkaa. Mikäli ei voida jatkaa, pyydetään ko. kullantuottajaa luopumaan itse sertifiointioikeudestaan. Mikäli hän ei oikeudestaan vapaaehtoisesti luovu, hallinto voi päätöksellään lopettaa sertifiointioikeuden.

## KULTAHIPUN ALKUPERÄTODISTUS – pitkä muoto Certified Gold of Lapland

Kultahippu:  
Löytöpaikka:  
Löytöaika:  
Kullankaivaja:

Olen tutkinut tämän kultahipun makroskooppisesti. Hippu on tyypillinen Lapin kultahippu, eikä siinä ole mitään sellaisia piirteitä, joiden perusteella voitaisiin epäillä sen löytyneen jostain muualta, kuin mistä löytäjä vakuuttaa sen löytäneensä.

Lapin kultahipuille on tyypillistä hyvin korkea kultapitoisuus ja tietty ulkonäkö. Joskus harvoin hipuissa on pieni määrä muita mineraaleja, kuten kvartsia tai raudan oksideja. Ne kertovat hipun synnystä - emäkalliosta. Tästä alkuperäisestä kultasuonesta irrotessaan hiput ovat erikoisen näköisiä sykeröitä. Hippu kuluu ja uudelleen muotoutuu kulkeutuessaan maamassan valuessa, mannerjään mukana ja ennen kaikkea jäätikön sulamisvesien kuljettamana. Hipun ulkonäkö ja kemiallinen koostumus voi vaihdella paljon, mutta kaikissa Suomen Lapin kultahipuissa on sen historiasta kertovia yhteisiä piirteitä, joiden avulla se voidaan erottaa esimerkiksi Alaskan, Etelä-Amerikan tai Australian kultahipuista.

Lapin hiput rikastetaan maaperästä virtaavaa vettä käyttäen. Toiminta on pienimuotoista, eikä räjähdysaineita, raskasta louhintaa, syanidia, elohopeaa tai mitään muitakaan haitallisia kemikaaleja tai tuotantotapoja käytetä. Hieno kulta sulatetaan, mutta suuret hiput käytetään sellaisenaan koruihin, lahjaesineisiin tai kokoelmakappaleiksi. Kaivujäljet maisemoidaan ja ympäristö ennallistetaan. Kaiken toiminnan tulee täyttää ympäristönsuojelullisin periaattein laaditut kriteerit ja ympäristöluvan ehdot. Toimintaa valvoo kaivosviranomaisena Tukes ja ympäristöviranomaisena Lapin ELY. Lapin kullankaivajain liitto tekee omavalvontaa.

Kultahippuja on kaivettu Suomen Lapista vuodesta 1869 lähtien. Lapin kultahistoria ja nykyinen kaivutoiminta on aina ollut kontrolloitua ja positiivista, eikä toimintaan liity tai ole aiemminkaan liittynyt epäeettisiä tapahtumia tai historian ikäviä muistoja.

Lapin kullankaivajat ovat ylpeitä perinteistään, valveutuneesta toiminnastaan ja hienoista ympäristöä kunnioittaen kaivetuista kultahipuistaan.

Allekirjoitus, pvm

>>>>>>>

*Lyhyt versio – kaupalliseen käyttöön ja käännöksiä varten*

## **KULTAHIPUN ALKUPERÄTODISTUS – Lyhyt muoto Certified Gold of Lapland**

Kultahippu:  
Löytöpaikka:  
Löytöaika:  
Kullankaivaja:

Olen tutkinut tämän kultahipun. Hippu on tyypillinen Lapin kultahippu, eikä siinä ole mitään sellaisia piirteitä, joiden perusteella voitaisiin epäillä sen löytyneen jostain muualta, kuin mistä löytäjä vakuuttaa sen löytäneensä.

Lapin hiput rikastetaan maaperästä virtaavaa vettä käyttäen. Toiminta on pienimuotoista, eikä räjähdysaineita, raskasta louhintaa, syanidia, elohopeaa tai mitään muitakaan haitallisia kemikaaleja tai tuotantotapoja käytetä.

Suomen Lapin kultaryntäys alkoi 1868 ja kultakulttuuri on edelleen voimissaan. Lapin kultahistoria ja nykyinen kaivutoiminta on aina ollut kontrolloitua ja positiivista, eikä toimintaan liity tai ole aiemminkaan liittynyt epäeettisiä tapahtumia tai historian ikäviä muistoja.

Allekirjoitus, pvm

Liite 2.

## **KULTAERÄN ALKUPERÄTODISTUS** **Certified Gold of Lapland**

Kultaerä (g):  
Löytöpaikka:  
Löytöaika:  
Kullankaivaja:  
Eränumero: ASP041017a  
(nimikoodippkkvvjärjnro)

Olen tutkinut tämän kultaerän mikroskooppisesti. Kultaerä on tyypillistä Lapin kultaa, eikä siinä ole mitään sellaisia piirteitä, joiden perusteella voitaisiin epäillä sen löytyneen jostain muualta, kuin mistä löytäjä vakuuttaa sen löytäneensä.

Lapin kultahipuille on tyypillistä hyvin korkea kultapitoisuus ja tietty ulkonäkö. Joskus harvoin hipuissa on pieni määrä muita mineraaleja, kuten kvartsia tai raudan oksideja. Ne kertovat kullan synnystä - emäkalliosta. Tästä alkuperäisestä kultasuonesta irrotessaan kultapartikkelit ovat erikoisen näköisiä sykeröitä. Kultapartikkelit hajoavat, kuluvat ja uudelleen muotoutuvat kulkeutuessaan maamassan valuessa, mannerjään mukana ja ennen kaikkea jäätikön sulamisvesien kuljettamana. Hipun ulkonäkö ja kemiallinen koostumus voi vaihdella paljon, mutta kaikessa Suomen Lapin kullassa on sen historiasta kertovia yhteisiä piirteitä, joiden avulla se voidaan erottaa esimerkiksi Alaskan, Afrikan, Etelä-Amerikan tai Australian kultahipuista.

Lapin kulta rikastetaan maaperästä virtaavaa vettä käyttäen. Toiminta on pienimuotoista, eikä räjähdysaineita, raskasta louhintaa, syanidia, elohopeaa tai mitään muitakaan haitallisia kemikaaleja tai tuotantotapoja käytetä. Hieno kulta sulatetaan, mutta suuret hiput käytetään sellaisenaan koruihin, lahjaesineisiin tai kokoelmakappaleiksi. Kaivujäljet maisemoidaan ja ympäristö ennallistetaan.

Kaiken toiminnan tulee täyttää ympäristönsuojelullisin periaattein laaditut kriteerit ja ympäristöluvan ehdot. Toimintaa valvoo kaivosviranomaisena Tukes ja ympäristöviranomaisena Lapin ELY. Lapin kullankaivajain liitto tekee lisäksi lain määräykset ylittävää omavalvontaa.

Kultaa on kaivettu Suomen Lapista vuodesta 1869 lähtien. Lapin kultahistoria ja nykyinen kaivutoiminta on aina ollut kontrolloitua ja positiivista, eikä toimintaan liity tai ole aiemminkaan liittynyt epäeettisiä tapahtumia tai historian ikäviä muistoja.

Allekirjoitus, pvm



## **KULTAERÄN ALKUPERÄTODISTUS – Lyhyt muoto** **Certified Gold of Lapland**

Kultaerä (g):  
Löytöpaikka:  
Löytöaika:  
Kullankaivaja:  
Kultaerän tunnus:

Olen tutkinut tämän kultaerän. Kultaerä on tyypillistä Lapin kultaa, eikä siinä ole mitään sellaisia piirteitä, joiden perusteella voitaisiin epäillä sen löytyneen jostain muualta, kuin mistä löytäjä vakuuttaa sen löytäneensä.

Lapin hiput rikastetaan maaperästä virtaavaa vettä käyttäen. Toiminta on pienimuotoista, eikä räjähdysaineita, raskasta louhintaa, syanidia, elohopeaa tai mitään muitakaan haitallisia kemikaaleja tai tuotantotapoja käytetä.

Suomen Lapin kultaryntäys alkoi 1868 ja kultakulttuuri on edelleen voimissaan. Lapin kultahistoria ja nykyinen kaivutoiminta on aina ollut kontrolloitua ja positiivista, eikä toimintaan liity tai ole aiemminkaan liittynyt epäeettisiä tapahtumia tai historian ikäviä muistoja.

Allekirjoitus, pvm